

NOWY FUNDUSZ POMOCOWY BFG DLA BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH

Ustawa z 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U. nr 119, poz. 1252) stworzyła możliwość utworzenia funduszu restrukturyzacji banków spółdzielczych (FRBS). Rozporządzenie Rady Ministrów z 27 lutego br. (Dz.U. nr 21, poz. 113) zmieniające statut BFG tworzy taki fundusz. Powstał on zgodnie z zapisem art. 32–36 ustawy jako wyodrębniony fundusz własny BFG, przeznaczony dla wspierania procesów konsolidacji banków spółdzielczych. Lektura treści ustawy wskazuje, że jej ostateczna forma jest wyrazem kompromisu między koniecznością dokończenia procesów konsolidacji w sektorze banków spółdzielczych a zamiarem częściowej refundacji kosztów łączeń banków, spowodowanych wprowadzeniem w 1998 r. minimalnych progów kapitałowych dla tego sektora. Z pomocy finansowej mogą więc skorzystać nie tylko te banki, które będą się łączyły, ale również banki, które łączyły się w okresie ostatnich trzech lat przed wejściem w życie ustawy, to jest po 28 stycznia 1998 r. Źródłami finansowania Funduszu Restrukturyzacji Banków Spółdzielczych są:

- ❖ środki dawnego Funduszu Rozwoju Banków Spółdzielczych wraz z należnymi odsetkami, znajdujące się w dniu wejścia w życie ustawy na rachunku BGŻ SA, w kwocie ponad 4 mln zł,
- ❖ wypłacone z budżetu państwa środki z tytułu wykupu umorzonych obligacji restrukturyzacyjnych serii D wraz z odsetkami (kwota 119 mln zł).

Tak więc w chwili rozpoczęcia udzielania pomocy łączącym się bankom spółdzielczym BFG dysponuje kwotą blisko 123 mln zł. Nie jest ona zbyt wielka wobec znacznych potrzeb banków spółdzielczych w dziedzinie wdrażania nowych technik i technologii bankowych oraz poniesionych kosztów łączenia. Szacuje się, że w pierwszej turze zostaną złożone wnioski na kwotę ponad 180 mln zł. Przewidując taką relację między środkami FRBS a potrzebami banków, Rada BFG przyjęła zasadę proporcjonalnej, jednakowej dla wszystkich korekty (faktycznie redukcji) kwoty udzielanej pożyczki. Kwota pożyczki dla wnioskującego banku będzie obliczona według formuły:

Bezpieczny Bank

$$P_i = \frac{F \cdot B_i}{\sum_{i=1}^k B_i}$$

- P_i – kwota pożyczki dla banku „i”
 F – wysokość środków funduszu restrukturyzacji banków spółdzielczych
 B_i – zweryfikowane zapotrzebowanie na pomoc finansową wnioskującego banku „i”
 $\sum_{i=1}^k B_i$ – suma zweryfikowanych zapotrzebowań banków na pomoc finansową z funduszu restrukturyzacji banków spółdzielczych
 k – liczba banków, które złożyły kompletne wnioski o pomoc

Charakter FRBS i zasady jego funkcjonowania

Podstawowe cechy funduszu to:

- ❖ **Celowość** (art. 35 ustawy). Środki funduszu są przeznaczone na finansowanie łączenia się banków spółdzielczych i inwestycje tych banków, w tym na unifikację oprogramowania i sprzętu informatycznego, ujednoczenie procedur finansowo-księgowych, produktów i usług bankowych. Stąd Fundusz przyjął zasadę ścisłego powiązania wielkości pomocy dla banku z kosztami poniesionymi lub planowanymi do poniesienia w procesie łączenia banków. Pomoc BFG będzie udzielana w wysokości nie większej niż kwota kosztów **związanych z połączeniem banków** i poniesionych na cele określone w ustawie. Pożyczki nie obejmą pozycji związanych z planami rozwoju banku w nowej sytuacji organizacyjnej i kapitałowej.
Fundusz może być również przeznaczony na zakup przez banki spółdzielcze w ciągu trzech lat od wejścia w życie ustawy akcji banku zrzeszającego. Dotychczas jednak ten cel pomocy nie spotkał się z zainteresowaniem banków spółdzielczych.
- ❖ **Zwrotny charakter pomocy**. Bankowy Fundusz Gwarancyjny udziela tylko pożyczek, a nie dotacji bezzwrotnych. Pożyczkę z FRBS mogą otrzymać wyłącznie banki spółdzielcze będące w dobrej sytuacji finansowej, które przedłożą projekcję własnej sytuacji finansowej, wykazującą ich zdolność do spłaty pożyczki wraz z odsetkami w terminie ustalonym w umowie pożyczki. Zasada zwrotności pożyczek udzielanych przez Fundusz powoduje jego **odnawialność**, co oznacza, że jest to rozwiązanie trwałe, dające stałą, **długookresową dostępność** do środków BFG wszystkim łączącym się bankom, **na równych prawach** na ustawowo określone cele. Wstępne szacunki wskazują, iż do skorzystania ze środków funduszu jest uprawnionych z tytułu łączy wykonanych w ubiegłych latach ponad 350 banków spółdzielczych. Należy także zwrócić

Z działalności BFG

---

uwagę, że około 100 banków spółdzielczych nie będzie w stanie osiągnąć minimum kapitałowego do końca 2001 r. Będą one zmuszone połączyć się z innymi bankami. Podobna sytuacja wystąpi w końcu 2005 r., kiedy znacznie obowiązywać minimum 500 tys. euro.

- ❖ Inną cechą FRBS jest jego **pomocowy charakter**. Pożyczki będą udzielane bankom spółdzielczym na warunkach nie tylko korzystniejszych niż rynkowe, ale również korzystniejszych niż stosowane dotychczas przez BFG.

Ustawodawca nałożył na BFG obowiązki związane z przygotowaniem i uruchomieniem pomocy ze środków funduszu restrukturyzacji banków spółdzielczych. Projekty rozwiązań zostały skonsultowane z bankami zrzeszającymi, sekcją banków spółdzielczych przy Zarządzie Związku Banków Polskich i Krajowym Związkiem Banków Spółdzielczych. Propozycje dotyczące form, trybu i warunków udostępnienia środków przedstawiono zainteresowanym bankom spółdzielczym na spotkaniach w siedzibach banków zrzeszających. Banki spółdzielcze miały możliwość zgłaszania uwag, pytań i wątpliwości, które w części uwzględniono w toku dalszych prac. Uwzględnienie wszystkich propozycji nie było możliwe, ponieważ zgłaszano postulaty częściowo rozbieżne lub nawet sprzeczne. Najwięcej kontrowersji budził i wywoływał protesty przepis art. 36 ust. 2 ustawy o niewypłacaniu dywidendy i przeznaczaniu jej na fundusze własne przez bank w okresie korzystania z pomocy BFG na sfinansowanie kosztów łączenia. Dotyczy to głównie banków, które w przeszłości przyłączyły inne, mniejsze banki, co również powodowało niepłacenie dywidendy. Przedłużenie tego stanu o kolejne trzy lata (jest to najdłuższy okres, na jaki można zaciągnąć pożyczkę pomocową) może powodować protesty spółdzielców, którzy nie widzą korzyści z tytułu członkostwa w banku.

Szczegółowe warunki udzielania pomocy

Wykonując ustawowy obowiązek (art. 36 ust. 1.) Rada Bankowego Funduszu Gwarancyjnego uchwałą nr 15/2001 z 8 maja 2001 r. określiła formę, tryb oraz szczegółowe warunki udzielania bankom spółdzielczym pomocy z funduszu restrukturyzacji banków spółdzielczych. Pomoc będzie udzielana na wniosek zainteresowanego banku. Zgodnie z uchwałą Rady BFG warunki udzielania pożyczek są następujące:

- 1) oprocentowanie pożyczki w skali roku wynosi 0,1 stopy redyskontowej weksli określonej przez Radę Polityki Pieniężnej,
- 2) oprocentowanie jest zależne od zmiany stopy redyskontowej weksli; zmiana oprocentowania następuje z dniem wprowadzenia nowej stopy przez Radę Polityki Pieniężnej,

---

Bezpieczny Bank

- 3) prowizja wynosi 0,1% kwoty pożyczki,
- 4) prowizja jest potrącana z kwoty pożyczki,
- 5) pożyczka jest udzielana na okres nie dłuższy niż trzy lata,
- 6) wypłata pożyczki może być dokonana jednorazowo lub w transzach,
- 7) odsetki od wypłaconej pożyczki płatne są w okresach kwartalnych,
- 8) spłata pożyczki następuje w równych ratach w okresach półrocznych,
- 9) w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość zróżnicowania wysokości rat spłaty pożyczki.

Procedura udzielania pożyczek

Bank spółdzielczy, ubiegający się o pomoc, powinien przedłożyć wniosek wraz załącznikami i opinią banku zrzeszającego. Fundusz starał się ograniczyć do minimum zakres wymaganych dokumentów i informacji niezbędnych do oceny bieżącej i przyszłej sytuacji finansowej banku-wnioskodawcy. Informacje przekazywane przez bank muszą jednakże świadczyć o wykonaniu procesu łączenia oraz rzeczywistych kosztach poniesionych przez bank na ten cel. Zgodnie z przyjętą przez BFG procedurą banki ubiegające się o pomoc przekazują Funduszowi trzy zestawy informacji.

Pierwszy z nich zawiera ogólną charakterystykę sytuacji ekonomicznej banku ubiegającego się o pomoc, w tym wpływ połączenia na tę sytuację. Tworzą go, jako pakiet sprawozdawczy, banki, które łączyły inne w przeszłości, oraz pakiet planistyczno-programowy dla inwestycji przyszłych w odniesieniu do banków, które dopiero zamierzają się łączyć. Ważnym elementem tego pakietu będą dokumenty księgowe, świadczące o wydatkach poniesionych na połączenie, stanowiące podstawę szacowania przez Fundusz części pożyczki, oraz prognoza finansowa działalności banku na okres spłaty pożyczki. Nieco trudniej będzie weryfikować prawidłowość nakładów na planowane łączenia banków, ponieważ wycena planowanych prac połączeniowych i zakupów wyposażenia będzie oparta na cennikach, kosztorysach lub wielkościach nakładów, ustalanych w trybie przetargów na roboty i dostawy. Należy spodziewać się zróżnicowania wielkości nakładów na podobne cele ze względu na region działania oraz skalę przygotowanego łączenia.

Drugi zestaw informacji obejmuje formalną stronę procesu łączenia, to znaczy dokumenty ilustrujące odpowiednie decyzje statutowych władz banku (uchwała WZP) oraz decyzje Komisji Nadzoru Bankowego i sądów gospodarczych sankcjonujące połączenie.

Trzeci zestaw informacji dotyczy organizacji zarządzania bankiem, wielkości zatrudnienia przed i po połączeniu, podstawowych regulacji obowiązują-

---

Z działalności BFG

---

jących w banku i ich zmian po połączeniu. Powinny one potwierdzać dostosowanie banku do nowej sytuacji pod względem organizacyjnym, kadrowym i funkcjonalnym. Połączenie kilku małych banków w jeden organizm tworzy nową jakość i zmienia skalę zarządzania, szczególnie w jednostce przyłączającej, która powinna być dostosowana do pełnienia funkcji centrali.

Wnioski banków wraz z niezbędną, kompletną i poprawnie wypełnioną dokumentacją uzupełniającą będą przyjmowane przez Fundusz do 31 sierpnia bieżącego roku. Następnie zostaną podjęte decyzje o udzieleniu pomocy bankom-wnioskodawcom.

Ze względu na spodziewany napływ dużej liczby wniosków w lipcu i sierpniu bieżącego roku będą one w miarę składania analizowane pod względem merytorycznym i formalnym. Dla Funduszu jest to nowe doświadczenie, przede wszystkim ze względu na skalę zjawiska i relatywnie ograniczony czas. Sprawność przeprowadzenia procedury udzielania pożyczek w dużej mierze będzie zależeć od jakości składanych dokumentów oraz współpracy banków zrzeszających z bankami spółdzielczymi – wnioskodawcami. Na pewno banki zrzeszające udzielą wszelkiej pomocy zrzeszonym w nich bankom przy sporządzaniu dokumentacji do wniosku o pomoc.

Niezależnie od nowej formy pomocy bankom spółdzielczym z FRBS Bankowy Fundusz Gwarancyjny udziela na dotychczasowych zasadach pomocy bankom będącym w stanie niebezpieczeństwa niewypłacalności.